

Laskuharjoitus 8, 17.11.2008.

Laskuharjoitus 8

8.1. Todista, että $(X \mapsto \exp(X)) : \mathfrak{u}(n) \rightarrow U(n)$ on surjektio.
(Vinkki: diagonalisoi!)

8.2. Todista, että $(X \mapsto \exp(X)) : \mathfrak{sl}(2, \mathbb{R}) \rightarrow SL(2, \mathbb{R})$ ei ole surjektio.
(Vinkki: $X^2 = \dots$, joten $\exp(X) = \dots$, joten $\text{Tr}(\exp(X)) \in \dots$)

8.3. Osoita, että $\mathfrak{su}(2)$ on puolilyksinkertainen (eli "semisimple") Lie-algebra. Ilmoita Lie-algebran $\mathfrak{su}(2)$ Casimir-alkio Ω Pauli-matriisien muodostamassa kannassa $\{X_1, X_2, X_3\}$, missä

$$X_1 = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 & i \\ i & 0 \end{pmatrix}, \quad X_2 = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}, \quad X_3 = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} i & 0 \\ 0 & -i \end{pmatrix}.$$

8.4. Olkoon $\mathfrak{g}$ puolilyksinkertaisen lineaarisen Lie-ryhmän $G < GL(m, \mathbb{R})$ Lie-algebra.

Tulkitse Casimir-alkio $\Omega \in \mathcal{U}(\mathfrak{g})$ toisen asteen vaseninvarianttina osittaisdifferentiaalioperaattorina $D_\Omega : C^\infty(G) \rightarrow C^\infty(G)$.